Päiväys
3.11.2017

Dnro

Ympäristövaliokunta
Eduskunta

Lausuntopyyntö 12.10.2017

LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON SELONTEOSTA KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN ILMASTOPOLITIIKAN SUUNNITELMASTA VUOTEEN 2030

Eduskunnan Ympäristövaliokunta on 12.10.2017 pyytänyt lausuntoa Lappeenrannan kaupungilta keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta vuoteen 2030. Keskipitkän aikavälin suunnitelma koskee päästökaupan ulkopuolisia sektoreita eli ns. taakanjakosektoria. Rinnakkain vuoden 2016 lopulla valmistuneen energia- ja ilmastostrategian kanssa suunnitelman avulla pannaan toimeen hallitusohjelman ilmastopolitiikan tavoitteet. Keskipitkän aikavälin suunnitelma täsmentää ja täydentää energia- ja ilmastostrategiassa määriteltyjä toimia päästöjen vähentämiseksi.

Lappeenranta ja ilmastopolitikka

Lappeenrannan kaupunki on toteuttanut ilmastopolitiikka vuoden 2000 alusta lukien alkuvaiheessa seuraamalla kasvihuonekaasupäästöjään. V 2009 kaupunginvaltuusto hyväksyi ilmasto-ohjelman, minkä tavoitteena oli vähentää 30 % kasvihuonekaasupäästöjä vuoden 1990 tasosta. Ohjelman päästövähennystavoite koski käytännössä taakanjakosektoria, koska yhdyskunnan energiantuotantoa koskevan päästövähennystavoitteen ulkopuolelle sijoittuvaan päästökauppasektoriin kaupungin on vaikea vaikuttaa.

Kaupungin ilmasto-ohjelman tavoite on toteutunut jo v.2013. Vuoden 2016 päästövähennystilanne Lappeenrannassa on jo – 40 %. Päästövähennys on pääosin peräisin energiantuotannosta. Kaupungissa on siirrytty biopohjaisten sivuvirtojen käyttöön yhdistetyssä lämmön ja sähkön tuotannossa. Tämän lisäksi kaupungissa on tehty paljon yksittäisiä toimenpiteitä liikenteen, energiantuotannon sekä energiankulutuksen osalta, jotka näkyvät tuloksissa.

Konsernihallinto

PL 11, 53101 Lappeenranta | Villimiehenkatu 1 | puh. 05 6161

kirjaamo@lappeenranta.fi | www.lappeenranta.fi

Kaupungit ilmastonmuutoksen torjunnan toteuttajia

Lappeenrannan kaupunki näkee, että kunnat ja kaupungit ovat merkittäviä toimijoita taakanjakosektorin päästövähennyksen toteuttamisessa. Kaupungit vastaavat maankäytöstä ja sen suunnittelusta, liikenneverkosta sekä ovat myös elinkeinopolitiikkaa ohjaavia toimijoita. Viime vuosien aikana on syntynyt useita kansainvälisiä kaupunkien verkostoja (esimerkiksi *Global Covenant of Mayors of Climate and Energy, C40 –cities, Eurocities, ICLEI*), joiden tavoitteena on jakaa onnistumisia ja kokemuksia ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyen. Nämä kaupungit viestivät sitä, että ilmastonmuutoksen torjunta ratkaistaan kaupungeissa. Kaupunkeihin keskittyy energiankulutus, liikenne ja kulutus, mutta myös uudet ideat ja teknologinen kehitys syntyvät usein siellä, mihin keskittyy innovoivia ihmisiä.

Suomessa on ilmastonmuutoksen torjuntaan kaupungeissa herätty laajemmin vasta aivan viime vuosina. Tältä osin Suomi on jäljessä muita pohjoismaita. Monen ruotsalaisen ja tanskalaisen kaupungin agendalla aktiiviset toimenpiteet ja viestintä on ollut kärjessä ja kaupunkien toimenpiteet hiilineutraalisuuden toteuttamisessa ovat usein pidemmällä kuin Suomessa. Tämä tarkoittaa käytännössä myös sitä, että sektoriin liittyvät työpaikat jäävät syntymättä Suomeen. Tässä tilannetta ei ole menetetty vaan aktiivisella sekä kunnianhimoisella ilmasto-, energia- ja elinkeinopolitiikalla voidaan myös alan työpaikkatilannetta parantaa.

Kaupungit ja kunnat voivat toimia myös uusien ratkaisujen kokeilualustana, paikkana, missä teknologiaa otetaan käyttöön. Tämä toimii sekä energiateknologiassa että myös kiertotalouden osalta. Lappeenranta odottaa Ympäristöministeriön julkaiseman Kansallisen kaupunkiohjelman tuovan tähän tukea myös kuntien suuntaa.

Lappeenranta ja Etelä-Karjala kohti hiilineutraalisuutta

Lappeenrannan teknillinen yliopisto on tehnyt yhdessä kaupungin kanssa suunnitelmaa siitä, kuinka Lappeenranta ja Etelä-Karjala saadaan hiilineutraaliksi. Laskelma osoittaa, että voimakkaita toimenpiteitä tarvitaan energiatehokkuudessa, liikenteen päästöissä sekä uusiutuvan sähkön tuotannossa. Osa toimenpiteistä tukeutuu kansallisiin toimiin, mutta etenkin uusiutuvan sähkön osalta paikalliset toimenpiteet ovat myös välttämättömiä. Näillä näkymin kilpailukykyisin uusiutuvan sähkön tuotantokeino on tuulivoima. Tuulivoiman tuotanto saatiin Etelä-Karjalassa käyntiin 2013, mutta lisärakentaminen on pysähtynyt Puolustusvoimien vastustukseen tutkahäirinnän vuoksi. Moni professori on kuitenkin sitä mieltä, ettei todellisuudessa tutkaongelmaa ole olemassa tai se on ratkaistavissa.

Muut mahdolliset toimenpiteet on lisätä sähköntuotantoa biomassapohjaisissa CHP-laitoksissa ja aurinkosähkövoimaloissa. CHP:n osalta raja on tulossa vastaan, koska lämmön tarvetta taas ei ole. Aurinkosähkövoimaloiden osalta tuotannon lisääminen tarkoittaa sekä kiinteistökohtaisia investointeja, että laajoja aurinkosähkövoimaloita. Aurinkosähkössä Lappeenranta on Suomen suurimipia sähköntuottajia asukaslukuun nähden jo tällä hetkellä. Tulevaisuutta varten ollaan suunnittelemassa suurille kentille sijoituspaikkoja.

Sekä tuuli- että aurinkosähkön tuotannon kasvattaminen tarkoittavat tuekseen jousto- ja varastointimekanismeja, joilla tuotannon vaihtelua voidaan tasata.

Sähkön tuotanto uusiutuvilla energiamuodoilla on mahdollista myös CHP-laitoksissa. Kaikissa tapauksissa paikallisesti toteutettu tuotanto tuo lisäarvoa ja työpaikkoja alueelle.

Vastuullisuus ja demokratia

Ilmastonmuutoksen torjunnassa on yksinkertaista ohjata energiamurrosta taloudellisin ohjauskeinoin. Tämä on usein järkevää ja näyttää toimivan esimerkiksi ajoneuvokannan muutoksen ohjaamisessa. Tuulivoiman osalta taas sähkön hinnan ennustamisen epäonnistuminen on johtanut tuulivoiman suosion romahtamiseen.

Taakanjakosektorin toimijoina ovat paikalliset asukkaat, yritykset ja yhteisöt. Kaupunki pitää tärkeänä taloudellisia ohjauskeinoja suunniteltaessa tarkastella, ettei uusia kannustin- tai köyhyysloukkuja pääse syntymään. Ohjauskeinot ovat usein tasaveroon verrattavissa. Myös kannusteita on tärkeää olla tarjolla niin kunnille, yksityisille että yrityksille. Päästövähennystoimenpiteiden hyväksyttävyys on välttämätöntä, kun asukkaita ohjataan energiamurrokseen. Tämä näkyy paikallisesti työssä, kun asukkaita ja yrityksiä kannustetaan ilmastomyönteisiin toimenpiteisiin kunnissa.

Liikenne

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen osuus lähentelee jo 50 % kaupungeissa, jossa panostetaan uusiutuvan energian käyttöön lämmityksessä ja sähkön tuotannossa.

Lappeenranta suunnittelee biokaasun sekä synteettisen maakaasun käyttämistä ajoneuvokannan sekä joukkoliikenteen käyttövoimana. Biokomponentin jakeluvelvoitetta voi kasvattaa kaasukäyttöisille ajoneuvoille aina 100 %:iin asti. Synteettisen maakaasun tuotantoa suunnitellaan Etelä-Karjalassa. Se tulisi luokitella myös biokaasuun

verrattavaksi päästöjensä osalta silloin, kun sen tuotetaan uusiutuvan sähkön avulla.

Täyssähköajoneuvot tulevat lisääntymään nopeasti. Latausjärjestelmien vauhdittamiseksi neuvontaa tarvitaan lisää asunto-osakeyhtiöille.

Kansallisessa ilmastopolitiikassa huomioitavat asiat

Lappeenrannan kaupunki katsoo, että seuraavat toimenpiteet vauhdittaisivat muutosta kohti hiilineutraalia yhdyskuntaa:

- Kansallisen kaupunkipolitiikkaan lisää vauhtia osana ilmastonmuutoksen torjuntaa ja sopeutumista.
- Esteiden poistaminen uusiutuvan sähkön tuotannosta erityisesti tuulivoiman osalta Etelä-Karjalassa
- Suurien aurinkosähkökenttien rakentamisen edistäminen
- Joustomekanismien edistämien sähkön sekä lämmön tuotannossa ja kulutuksessa
- Kuluttajien energianeuvonnan palauttaminen
- Asunto-osakeyhtiöiden salliminen energiatuen piiriin
- Liikenteessä käytettävälle kaasulle 100 % jakeluvelvoite uusiutuvalle kaasulle
- Uusiutuvan synteettisen metaanin lukeminen biokaasuksi sillä ehdolla, että valmistuksessa käytetty sähkö on tuotettu uusiutuvalla energialla
- Neuvonnan lisääminen sähköajoneuvojen latausverkoston perustamiseen erityisesti kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöihin

Kimmo Jarva
kaupunginjohtaja

Ilkka Räsänen
ympäristöjohtaja